

باسمه تعالی

رئیس‌جمهور، فرهنگ، معارف و ارتباطات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

کاربرگ طرحنامه پژوهشی

(Proposal)

تکمیل این کاربرگ هیچگونه حق مادی برای پژوهشگر ایجاد نمی‌کند، ولی پژوهشگاه خود را موظف به حفظ حقوق معنوی وی می‌داند.

عنوان طرح:

ارزیابی کتاب‌های قصص قرآن ویژه کودکان از منظرهای مخاطب‌شناسی (ارزیابی روانشناختی)،

ادبی و استنادات قرآنی (۳۰ مورد)

ارائه‌دهنده:

هاجر خاتون قدمی جویباری

خلاصه طرح

هنر و دین از مقوله‌هایی هستند که از آغاز آفرینش انسان تاکنون همگام با یکدیگر حیات و هستی بشر را درنور دیده‌اند. این پیوند و پیوستگی از آن روست که دین و هنر، هر دو، ریشه در پنهان جان و مایه در عمق هستی انسان و جهان دارند. یکی از مصادیق بارز هنرهای ادبی قصه است. قصه همواره منعکس‌کننده دیدگاه انسان درباره جهان و عوامل ناشناخته پیرامون او و وسیله انتقال و آموزش آداب و سنن، اعتقادات، و تاریخ یک نسل به نسل‌های دیگر بوده است. یکی از قالب‌های داستانی که در کشورهای اسلامی نمود بیشتری داشته، داستان‌هایی با درونمایه‌ی آموزه‌های اخلاقی، دینی و قرآنی است و نمونه بارز آن، بازنویسی پیام‌های پندآموز قرآنی در قالب قصه برای مخاطب کودک است. در بازآفرینی پیام‌های پندآموز قرآنی در قالب قصه، دو نکته مهم و قابل تامل وجود دارد که بر ضرورت نگارش این پژوهش می‌افزاید:

۱. مخاطب‌شناسی.

فرایند پیام‌رسانی بر سه پایه استوار است: پیام، گیرنده و ابزار (رسانه). هریک از این سه عضو، در وجود و ماهیت دو عضو دیگر نقش تعیین‌کننده دارد، اما نقش اصلی و کانونی بر عهده مولفه دوم؛ یعنی گیرنده (مخاطب) است. شناخت صحیح و واقع‌بینانه مخاطب، واجب‌ترین مقدمه برای پیام‌رسانی و تولیدگری در تمام عرصه‌های فرهنگی و هنری است. پدیده مخاطب‌شناسی، اگرچه بیشتر صبغه‌ی روانشناسی و گاه جامعه‌شناختی دارد، اکنون از ضرورت‌های هرگونه فعالیت فرهنگی، هنری و تبلیغاتی است.

۲. بهره‌مندی از منابع معتبر و موثق.

مهمترین منابع نویسندگان خلاق برای بازآفرینی قصه‌ها و روایت‌های قرآنی تفاسیر قرآن و کتب تاریخی است و از نظر متخصصان مطالعات قرآنی و روایی دور نیست که بسیاری از این منابع از منقولات تحریفی انباشته شده‌اند و شناخت و تمیز منابع صحیح و معتبر از غیر معتبر جز از متخصص آن ساخته نیست.

بررسی اجمالی در آثار مکتوب مربوط به بازآفرینی قصص قرآن برای کودک و نویسنده نشانگر این مسئله است که در بسیاری از این آثار به این دو مهم، توجه اندکی شده است و این عدم توجه می‌تواند، به اثرات تربیتی و اخلاقی که می‌تواند از بازنویسی و امروزی کردن قصه‌های قرآنی نصیب کودک و نوجوان گردد آسیب جدی وارد کند و اثرات مخرب را جایگزین آن نماید.

براین اساس این پژوهش می‌کوشد با روش توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای به ارزیابی ۳۰ اثر از کتاب‌های قصص قرآن ویژه کودکان از منظرهای ادبی، مخاطب‌شناسی و استنادات قرآنی بپردازد.

تاریخ ارائه: ۱۳۹۹/۱۲/۱۰ مدت اجرا: ۵ ماه

بودجه پیشنهادی:

ویرایش اول: ☒ دوم: ☐ سوم: ☐ چهارم: ☐

پژوهشگر:

گروه پژوهشی:

محور پژوهشی مرتبط با طرح (بر اساس برنامه پژوهشی سال جاری):

موضوع مرتبط با محور (بر اساس برنامه پژوهشی سال جاری)

* نوع پژوهش: بنیادی ☐ کاربردی ☒ توسعه‌ای ☐

* پژوهش بنیادی: پژوهشی است که در جهت گسترش مرزهای دانش بدون در نظر گرفتن استفاده عملی خاص برای کاربرد آن انجام می‌گیرد. پژوهش کاربردی: پژوهشی است که استفاده عملی خاصی برای نتایج آن منظور می‌شود و غالباً هم جنبه تجربی و هم جنبه نظری دارد. پژوهش توسعه‌ای: پژوهشی است که بیشتر جنبه تجربی دارد و به نوآوری یا بهبود در روش‌ها و مکانیزم‌ها و محصولات منجر می‌شود.

۱. مشخصات مجری یا مدیر طرح:

نام و نام خانوادگی: هاجر خاتون قدمی جویباری نام پدر: شماره شناسنامه: محل تولد:

محل صدور: بابل سال تولد: روز ۱۵ ماه ۰۶ سال آخرین مدرک تحصیلی (دانشگاهی/حوزوی): دکترای الهیات (علوم قرآن و

(حدیث)

رتبه علمی (دانشگاهی / حوزوی): دکتر پایه استخدامی:

کد ملی:

نشانی محل کار: کد پستی:

نشانی منزل:

تلفن منزل: تلفن محل کار: تلفن همراه: نمابر:

آدرس پست الکترونیک:

سوابق تحصیلی از لیسانس به بعد:

ردیف	مقطع تحصیلی	رشته تحصیلی	محل تحصیل	نام کشور	سال اخذ مدرک
۱	کارشناسی	علوم قرآنی	دانشکده علوم و معارف قرآن کریم شاهرود	ایران	۱۳۸۰
۲	کارشناسی ارشد	الهیات (علوم قرآن و حدیث)	دانشگاه خوارزمی تهران	ایران	۱۳۸۷
۳	دکترا	الهیات (علوم قرآن و حدیث)	دانشگاه پیام نور تهران	ایران	۱۳۹۸

سوابق شغلی و تجربی (به ترتیب از حال حاضر به قبل):

ردیف	محل کار	سمت	مدت	شهر-کشور
۱	خانه کتاب و ادبیات ایران	کارشناس پروژه‌ای بین‌الملل	۷ ماه	تهران
۲	موسسه بین‌المللی کنشگران توسعه پارس	دستیار پروژه NRC	۶ ماه	تهران
۳	معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	پروژه‌ای - مدیر کمیته زنان و خانواده در نمایشگاه بین-المللی قرآن کریم - معاون بخش آموزش و پژوهش در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم - عضو شورای کودک و نوجوان - همکار پروژه‌ای در اداره کل آموزش و پژوهش	۴ سال	تهران
۴	معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و خانه کتاب	سر دبیر مجله شبنم (ویژه کودک) دبیر تحریریه ماهنامه گلستان قرآن	دو سال	تهران
۵	موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی	همکار پروژه‌ای در بخش بین‌المللی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران	۵ سال	تهران
۶	خانه کتاب	همکار پروژه‌ای (مدیر داخلی و ویراستار): - کتاب ماه دین - کتاب ماه فاسفه - فصلنامه نقد فلسفه، کلام و عرفان - فصلنامه نقد قرآن و حدیث - فصلنامه نقد معرفت دین	۱۳ سال	تهران
۷	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	همکار پروژه‌ای در پژوهشکده قرآن و حدیث و همکاری با انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگی	۴ سال	تهران
	خانه اندیشمندان علوم انسانی	دبیر بخش مطالعات قرآن و حدیث	۲ سال	تهران

طرح‌های تحقیقاتی انجام داده و یا در حال اجرا:

ردیف	پروژه	محل اجرا	سال اجرا	وضعیت	نوع همکاری	مبلغ
۱	کارگاه‌های آموزشی در حیطه مهارت‌های پژوهشی و بازشناسی روش‌های نوآور قرآن‌پژوهی	مرکز هماهنگی توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور	۱۳۹۴	به اتمام رسید	مدیر پروژه	۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال
۲						

دیگر فعالیت‌های پژوهشی (کتاب، مقاله و ...):

ردیف	عنوان فعالیت پژوهشی	محل	ناشر	سال
۱	راهنما و خلاصه درسی کتاب مبادی فقه و اصول	تهران	استادی	۱۳۸۷
۲	پرسش از معنای تفسیر در "اخلاق تفسیر" و سنجش کارآمدی تعریف تفسیر پژوهان مسلمان از "پدیده تفسیر	تهران	مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی (علمی - پژوهشی)	سال دوم، شماره دو، تابستان ۱۳۹۷
۳	ساحت معرفتی اخلاق تفسیر	قم	اخلاق پژوهی، (علمی - پژوهشی)	شماره سه، زمستان ۱۳۹۶
۴	اخلاق تفسیر در جغرافیای معرفتی مطالعات قرآنی	قم	پژوهشنامه اخلاق، (علمی - پژوهشی)	بهار ۱۳۹۸
۵	اثربخشی زوج‌درمانی اسلام‌محور بر بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی زوجین	تهران	سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت (علمی - پژوهشی)	بهار ۱۳۸۹
۶	اصول اخلاق تفسیر قرآن کریم؛ ملاحظات، مقدمات، چالش‌ها و پیشنهادها	یزد	دو فصلنامه (علمی - پژوهشی) تفسیر و زبان قرآن	پاییز ۱۳۹۸
۷	نقد کتاب تفسیر سیاسی قرآن	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث	شماره ششم، تابستان ۹۵
۸	نقد کتاب ظاهرگرایی قرآن	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث	شماره پنجم، بهار ۹۵
۹	نقد کتاب زبان قرآن	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث،	شماره چهارم، زمستان ۹۴
۱۰	نقد کتاب انکار قرآن	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث	شماره دوم و سوم، تابستان و پاییز ۹۴

۱۱	نقد کتاب شفاهی و مکتوب	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث	شماره اول، بهار ۹۴
۱۲	نقد کتاب زن در قرآن	تهران	فصلنامه نقد قرآن و حدیث	شماره اول، بهار ۹۴
۱۳	نقد کتاب نگاه عرفانی به وجود	تهران	فصلنامه نقد کتاب فلسفه، عرفان، کلام	شماره ۱، آذر ۱۳۹۳
۱۴	نقد کتاب مریبان بزرگ مسلمان	تهران	فصلنامه نقد کتاب اخلاق، روانشناسی؛	شماره ۱، آذر ۱۳۹۳
۱۵	نگاهی به درون مایه کتاب بررسی آراء و اندیشه های شیخ علاءالدوله سمنانی	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۲۰۰، خرداد ۱۳۹۳
۱۶	وضع و نقد حدیث در دو کتاب محمد ابوریه: اضواء علی السنه محمدیه و ابوهریره شیخ المضریه	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۹، اردیبهشت ۱۳۹۳
۱۷	الاخبارالدخیله و النجعه، نخستین گام نقد حدیث در شیعه	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۸، فروردین ۱۳۹۳
۱۸	تاملی در کتاب هنر زیستن: تاملاتی در معناداری زندگی	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۷، اسفند ۱۳۹۲
۱۹	بررسی کتاب هنجارها در سه کتاب مقدس (تورات، انجیل و قرآن)	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۶، بهمن ۱۳۹۲
۲۰	بررسی کتاب آینه های نیستی؛ الهیات سلبی در آثار مولانا و مایستر اکهارت	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۴، دی ۱۳۹۲
۲۲	بررسی کتاب نسخ در قرآن (نقد و بررسی اندیشه انکار نسخ در قرآن)	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۴، آذر ۱۳۹۲
۲۳	غوری در کتاب فقه الحدیث	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۳، آبان ۱۳۹۲
۲۴	بررسی و آشنایی با کتاب آفرینش های ادبی در گفتار نبوی	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۱، شهریور ۱۳۹۲
۲۵	گزارشی از کتاب مجموعه مقالات قرآن پژوهی غربیان/زبان قرآن، تفسیر قرآن	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۹۰، مرداد ۱۳۹۲
۲۶	نگاهی به مجموعه ایرانیان و قرآن	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۵۳، تیر ۱۳۸۹
۲۷	آموزه فیض یا فضل الهی در جهان‌نگری قرآن و عهد جدید	تهران	کتاب ماه دین	کتاب ماه دین، شماره ۱۵۱، اردیبهشت ۱۳۸۹
۲۸	تاملی در کتاب پژوهی در تفسیر موضوعی	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۹، تیر ۱۳۹۲

۲۹	نقد کتاب تراز حیات (ساختارشناسی عدالت در نهج البلاغه)	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۹، تیر ۱۳۹۲
۳۰	نقد کتاب ترجمه و تحقیق مقدمه معجم رجال الحديث	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۷، اردیبهشت ۱۳۹۲
۳۱	بررسی کتاب ره افسانه؛ گفتارهای دین‌شناختی درباره خرافات	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۷، اردیبهشت ۱۳۹۲
۳۲	نقد کتاب وحدت تاریخی سوره‌های قرآن	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۷، اردیبهشت ۱۳۹۲
۳۳	نقد کتاب جستاری درباره اسلام و تشیع در اروپا	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۶، فروردین ۱۳۹۲
۳۴	بررسی کتاب بازکاوی معرفتی حوزه‌های تشیع در عراق	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۶، فروردین ۱۳۹۲
۳۵	نقد کتاب تغییر معنایی در قرآن (بررسی رابطه بینامتنی قرآن با شعر جاهلی)،	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۵، اسفند ۱۳۹۱
۳۶	نگاهی به درون مایه کتاب اسلام و مسیحیت در عصر حاضر»	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۰، مهر ۱۳۹۱
۳۷	نقد کتاب «جریان‌شناسی تفاسیر فقهی»	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۸۰، مهر ۱۳۹۱
۳۸	زن در متون مقدس: آیین مسیحیت	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۹، شهریور ۱۳۹۱
۳۹	زن در متون مقدس: یهودیت»،	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۹، شهریور ۱۳۹۱
۴۰	رستگاری از منظر تطبیقی قرآن و عهد جدید	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۷، تیر ۱۳۹۱
۴۱	گذری بر آثار و آراء علامه سیدمرتضی عسکری؛ متفکری نوپرداز	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۷، تیر ۱۳۹۱
۴۲	نگاهی به قرآن در زندگی و فرهنگ عامه	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۵، اردیبهشت ۱۳۹۱
۴۳	تحلیلی به کتاب سرشت انسان در اسلام و مسیحیت	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۳، اسفند ۱۳۹۱
۴۴	تحلیلی به مقدمه‌ای بر پژوهش دین‌عامیانه	تهران	کتاب ماه دین	شماره ۱۷۲، فروردین ۱۳۹۱

شماره ۱۶۶، مرداد ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	درنگی بر کتاب عقل در دین شناسی ابن رشد	۴۵
شماره ۱۶۵، تیر ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	معنای زندگی از نگاه دین و مکاتب بشری	۴۶
شماره ۱۶۱، اسفند ۱۳۸۹	کتاب ماه دین	تهران	نقدی بر کتاب متدلوژی علوم قرآنی	۴۷
شماره ۱۶۰، بهمن ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	تأملی بر کتاب کنکاش آموزه خطاناپذیری پاپ با تأکید بر دیدگاه هانس کونگ	۴۸
شماره ۱۶۰، ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	پولس؛ نخستین مؤلف و متکلم مسیحی و نظریه هانس کونگ درباره پولس	۴۹
شماره ۱۶۴، خرداد ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	تنزیه و تشبیه در مکتب ودانته و مکتب ابن عربی	۵۰
شماره ۱۶۳، اردیبهشت ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	درنگی در کتاب پاسخ به شبهات کلامی	۵۱
شماره ۱۶۲، فروردین ۱۳۹۰	کتاب ماه دین	تهران	نگاهی به کتاب اندیشه سیاسی علی نقی کمره‌ای	۵۲
شماره ۱۵۴، مرداد ۱۳۸۹	کتاب ماه دین	تهران	نیم قرن قرآن‌پژوهی؛ نگاهی به کارنامه کامیاب استاد دکتر محمدباقر حجتی	۵۳
شماره ۱۵۲، خرداد ۱۳۸۹	کتاب ماه دین	تهران	تحلیلی از درون مایه کتاب مقالاتی درباره دین	۵۴
شماره ۱۵۳، تیر ۱۳۸۹	کتاب ماه دین	تهران	تأملی بر کتاب بررسی تحول آرای پیتربرگر درباره دین و عرفی شدن	۵۵
شماره ۱۵۰، فروردین ۱۳۸۹	کتاب ماه دین	تهران	کارکرد تصویر هنری در قرآن کریم	۵۶
شماره ۱۴۶، آذر ۱۳۸۸	کتاب ماه دین	تهران	گرفتن بی‌کراکی در کف دست؛ تحلیلی از کتاب زمان و سرمدیت	۵۷
شماره ۱۴۷، دی ۱۳۸۸	کتاب ماه دین	تهران	نقد کتاب تحلیلی بر نیایش‌ها و نفرین‌های عاشورایی	۵۸

۲. بیان مسأله (معرفی دقیق ابعاد موضوع و سؤال(های) تحقیق):

داستان یک سلسله وقایع حقیقی یا غیرحقیقی است که به‌طور زنده و آمیخته با جزئیات بیان می‌شود. از اهداف داستان این است که مخاطب خود را سرگرم کند و در لایه‌های زیرین آن به مخاطب مفاهیمی را بیاموزد. یکی از زیرشاخه‌های داستان، داستان کودک و نوجوان است. کودکان و نوجوانان بخش عمده‌ای از جامعه‌ی انسانی را تشکیل می‌دهند، پس باید ادبیاتی وجود داشته باشد، هماهنگ با خصوصیات روحی آن‌ها تا بتواند نیازهای آن‌ها را درخصوص دانستن تامین کند. کودک با داستان ارتباط برقرار می‌کند و با همین روش نیز مفاهیم مختلف را می‌آموزد.

یکی از قالب‌های داستانی که در کشورهای اسلامی نمود بیشتری داشته، داستان‌هایی با درونمایه‌ی آموزه‌های اخلاقی، دینی و قرآنی است و نمونه بارز آن، بازنویسی داستان‌های پندآموز قرآنی برای مخاطب کودک و نوجوان است. در ایران نیز پس از انقلاب اسلامی به‌دلیل اقتضای جامعه اسلامی و تسلط گفتمان دینی کتاب‌های داستان دینی و قرآنی در مرتبه والای این قالب ادبی جای گرفت و در این میان، قصه‌های پیامبران جزو مهم‌ترین دستمایه پدیدآورندگان این آثار قرار گرفت.

داستان‌های زندگی پیامبران الهی که اصل آن‌ها در قرآن کریم آمده و مطالب مکمل آن نیز مستخرج احادیث و روایات و تفاسیر قرآن است، آموزه‌های دینی و اخلاقی زیادی برای انسان دارند. از این‌رو، از گذشته‌های دور تاکنون، بازنویسی‌های متعددی از آن‌ها صورت گرفته است. به گونه‌ای که مجموعه‌هایی به نام قصص قرآن یا قصص الانبیاء به رشته تحریر درآمده است. این قصه‌ها از دید نویسندگان ادبیات کودک و نوجوان نیز پنهان نمانده؛ آن‌ها به منظور جلب توجه کودکان و نوجوانان و برای افزودن جنبه‌های دراماتیک و جاذبه‌های داستانی مواردی را با توجه به متون تفسیری، قصص الانبیاء، احادیث و روایات تاریخی و غیرتاریخی به داستانها افزوده‌اند تا بتوانند قصه‌هایی را به تناسب علایق کودک و نوجوان روایت کنند. مسأله اصلی پژوهش حاضر بررسی چند و چون روند تبدیل یک داستان قرآنی به داستان مناسب با توجه به ملاک‌های مخاطب شناسانه برای کودک و نوجوان است. پرسش اصلی در این پژوهش این است که داستان‌هایی که با موضوع قصه‌های قرآن برای مخاطب کودک و نوجوان نگاشته شده، تا چه اندازه از منظرهای ادبی، مخاطب-شناسی و استنادات قرآنی قابل اتکا و اعتماد اند؟

ارزیابی و تحلیل نقاط قوت و ضعف و آسیب‌شناسی آثار منتشر شده در موضوع قصه‌های قرآن می‌تواند راهکارهای عملی و علمی برای متصدیان امور فرهنگی کشور و داستان‌سرایان کودک و نوجوان قرار دهد.

۳. اهمیت، ضرورت و اهداف تحقیق:

یکی از مسائل مهم تربیتی، توجه به شیوه‌های آموزش و درونی‌کردن تعالیم و مفاهیم دینی، در ذهن و جان کودکان است. کودکان دارای گرایش‌های فطری سالمی هستند که در نهاد و عمق جان آن‌ها وجود دارد. دوران کودکی و سال‌های اولیه زندگی، زمان مناسبی برای پرورش مذهبی انسان است و می‌توان درجهت پرورش دینی و اخلاقی او، از قالب‌های هنری، به-ویژه قصه بهره جست. یکی از غنی‌ترین قصه‌های مذهبی برای کودکان، قصه‌های قرآن است که به دلیل اتصال به سرچشمه وحی از ویژگی‌های خاصی برخوردار می‌باشد. از طرفی، بازنویسی و بازآفرینی قصه‌های قرآنی برای مخاطب کودک و نوجوان معمولاً با دو آسیب جدی مواجه است: الف) عدم بهره‌مندی مولف از منابع و تصویب دینی اصیل و اکتفا به منابع غیر اصیل یا تحریفی؛ ب) عدم توجه به مخاطب‌شناسی و مقتضای حال کودک و نوجوان در روایت متون و قصه‌های قرآن. این عدم توجه می‌تواند به‌جای آموزش و افزونی معرفت دینی کودکان و نوجوانان به آسیب‌های معرفتی جبران‌ناپذیر به او بینجامد. لذا بررسی این آثار و ارائه‌ی الگو و روش در نگارش این آثار مهم و ضروری است.

هدف از این پژوهش:

الف) بررسی ضعف‌ها، آسیب‌ها و قوت‌های داستان‌های قصه‌های قرآنی برای کودک و نوجوان؛

ب) جلب توجه نویسندگان خلاق کودک در رفته کاستی‌ها و آسیب‌های احتمالی در بازنویسی قصه‌های قرآن (در دو جنبه‌ی: استفاده از منابع اصیل و توجه به مخاطب‌شناسی و سنین رشد کودک و نوجوان)؛

ج) ارائه راهکارهای تولید داستان‌های استاندارد در موضوع قصه‌های قرآن با عنایت به استانداردهای ادبی، مخاطب‌شناسی و استنادات قرآنی.

۴. بررسی ادبیات موضوع (پیشینه تحقیق و نوآوری تحقیق حاضر):

با توجه به اهمیت این موضوع متاسفانه پژوهش مستقلی در اینباره نگاشته نشده است. به برخی مکتوبات و مقالات که به جهاتی مرتبط با موضوع پژوهش هستند اشاره می‌شود:

۱. باهنر، ناصر (۱۳۷۸) آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی، تهران، نشر بین‌الملل

شاید نزدیک‌ترین تحقیق به پژوهش حاضر همین کتاب باشد، زیرا نویسنده تلاش دارد با تکیه بر یافته‌های روانشناسی رشد، به بررسی مراحل رشد و تکامل درک دینی بپردازد و با مطالعه چگونگی درک کودکان و نوجوانان از مفاهیم دینی شیوه‌های مناسب آموزش معارف اسلامی در این دوره‌های سنی را ارائه کند. بخش عمده‌ی حجم کتاب را بررسی مراحل رشد کودک در بر می‌گیرد. این کتاب ۲۸۲ صفحه‌ای پنج فصل دارد.

در فصل اول کتاب، برای آشنایی بیشتر با ویژگی‌های کودک، رشد و تکامل او از ابعاد گوناگون بررسی می‌شود. فصل دوم، به مطالبی درباره دوره‌های مختلف رشد درک دینی و ویژگی‌های مربوط به آنها اختصاص دارد. فصل سوم شامل درک کودکان و نوجوانان، از برخی مفاهیم دینی در سنین مختلف است. موضوع فصل‌های دیگر عبارت‌اند از: "کلیاتی در آموزش دینی" و "شیوه‌های آموزش معارف اسلامی به کودکان است. و فصل پنجم بیشترین ارتباط را با این پژوهش دارد.

به رغم ویژگی‌های مثبت کتاب، هم‌چون توجه به داده‌های روانشناسی رشد و ارائه قالب‌ها و روش‌های مناسب برای آموزش مفاهیم دینی، اما کاستیها و کمبودهایی نیز در آن به چشم می‌خورد:

الف) در کتاب، برای بسیاری از آموزه‌ها به توصیه‌های کلی اکتفا شده بدون آن که قالب یا روش یا شیوه‌ی مناسب ارائه گردد. در حقیقت می‌توان گفت همه روش‌های به کار رفته در کتاب از نمونه‌های کاربردی برخوردار نیست؛

ب) از تالیف کتاب، ده سال می‌گذرد. در این مدت ادبیات دینی، چه در زمینه نظریه‌پردازی و چه در قلمرو نمونه‌های کاربردی، از رشد فزاینده‌ای برخوردار بوده است. این پژوهش قصد دارد در کنار طرح نظریه‌ها و روش‌ها به بررسی ۴۰ نمونه به‌صورت کاربردی پرداخته شود.

۲. بررسی روش‌های آموزش دین، علیرضا قائمی‌نیا، فصلنامه کتاب نقد، شماره ۴۲، بهار ۱۳۸۶، ص ۷۹، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه

نگارنده از بین روشهای گوناگونی که در آموزش دین به کار گرفته میشود، چهار روش را از هم جدا کرده است: روش استدلالی، روش دیالوگی، روش داستانی و روش هنری.

نویسنده پس از توضیح این چهار روش، به دو نقص عمده در آموزش دین اشاره می‌کند: اولاً: این روش‌ها متناسب با مقاطع سنی در نظر گرفته نمی‌شوند. ثانیاً: به روش‌های دیالوگی و هنری کمتر اهمیت داده می‌شود.

در بررسی این مقاله این نکات قابل طرح است:

اولاً: در درستی این تقسیم‌بندی جای بحث است؛ زیرا تقسیم روش‌ها به استدلالی، دیالوگی، داستانی و هنری موجب تداخل اقسام می‌گردد. چه بسا روشی ضمن مستدل بودن از گفت و گو و دیالوگ هم بهره بگیرد و در ضمن از داستان و هنر نیز بهره مند باشد. ثانیاً: وجه تقسیم روش‌ها به هنری و داستانی مشخص نیست. طبق این تقسیم، هنر قسیم داستان است و با آن مباین. حال آن که بین هنر و داستان، عموم مطلق است. زیرا هر داستانی از مقوله هنر به شمار می‌آید، اما تنها برخی از انواع هنرها داستان به شمار می‌آیند. ثالثاً مقاله فاقد نمونه و بررسی آن است.

نوآوری

این پژوهش درصدد ارزیابی داستان‌های قرآن برای مخاطب کودک و نوجوان است با توجه به استانداردهای ادبی، مخاطب-شناسی و استنادات قرآنی است و از آنجایی که تاکنون در این موضوع پژوهش مستقلی انجام نشده است، تحقیق حاضر از جنبه نوگرایی جدید می‌باشد.

۵. چهارچوب نظری، فرضیه‌ها یا ابعاد پژوهش:

یکی از مباحثی که برای شناخت عمیق مخاطبان تعلیم و تربیت دینی و دوری از تعامل ناآگاهانه با آنان به‌ویژه در سنین پایین‌تر ضرورت دارد، رشد تفکر دینی است. در این زمینه کارهای متعددی صورت پذیرفته است که ازجمله آثار کلاسیک می‌توان به تحقیق سال ۱۹۳۹ م ژان پیازه با عنوان «چگونگی تفکر کودکان درباره طبیعت» و تحقیق م در مسئله جان‌پنداری و نظریه هارمز اشاره داشت. یکی دیگر از کسانی که به موضوع رشد و تکامل تفکر دینی توجه کرد، رونالد گلدمن (Ronald Goldman) بود که براساس تحقیقات وسیع میدانی خود، دو کتاب در این زمینه تالیف کرد.

به‌طور کلی در نظریه گلدمن، وجود سه مرحله تفکر شهودی، عملیات عینی و عملیات صوری نظریه پیازه در درک مفاهیم دینی نیز تایید شد، اما با این تفاوت که مرحله عملیات عینی در زمینه‌های مذهبی، مدت زمان بیشتری به‌طور می‌انجامد و تا حدود سن عقل - سیزده تا چهارده سالگی - ادامه می‌یابد.

گلدمن دوره‌های مسیر تفکر مذهبی کودک را به سه دوره تقسیم کرده‌است:

الف) تفکر پیش‌عملیاتی شهودی (تا ۸/۷ سالگی) به‌نام تفکر مذهبی شهودی؛

ب) تفکر عملیاتی عینی (از ۸/۷ سالگی تا ۱۴/۱۳ سالگی) به‌نام تفکر مذهبی شهودی؛

ج) تفکر عملیاتی صوری (۱۴/۱۳ سالگی به‌بعد) به‌نام تفکر مذهبی انتزاعی.

این تقسیم‌بندی گلدمن دقیقاً براساس مواجهه سنین مختلف کودکان با داستان‌های پیامبران انجام شده است که کودکان در مواجهه با داستان‌های پیامبران متناسب با سن و شرایط رشد خود ویژگی متفاوتی دارند.

این پژوهش در بحث لزوم توجه به مخاطب‌شناسی در بازنویسی قصه‌های قرآن برای کودکان و نوجوانان، به نظریه‌های گلدمن توجه دارد.

فرضیه پژوهش:

الف) برخی از نویسندگان خلاق کودک و نوجوان در بازنویسی قصه‌های قرآن به منابع اصیل مراجعه نکرده و از منابع دم‌دستی و تحریفی مراجعه کرده‌اند؛

ب) در برخی از آثار بازنویسی قصه‌های قرآن، به مسئله مهم مخاطب‌شناسی توجه نشده است. با توجه به عدم توجه به این امر، چه‌بسا ممکن است در داستان‌ها، مباحث و ویژگی‌هایی از پیامبران به تصویر کشیده شود که نه‌تنها بار دینی مثبتی متناسب با سن و رشد فکری و روحی کودک ندارد، بلکه اثرات مخربی نیز در شکل‌گیری تدریجی تفکر دینی و مذهبی او به بار آورد.

۶. متغیرها یا مفاهیم اساسی تحقیق و تعریف عملیاتی آن‌ها:

۶-۱. کودک

طبق آن‌چه اریکسون (Erik H. Erikson) رشد شخصیت را در هشت مرحله، به‌نام مراحل رشد روانی - اجتماعی، مشخص کرده،

دوران کودکی به دو دوره اول و دوم تقسیم می‌شود. در دوران اولیه کودکی (۳ تا ۵ سالگی) که سال‌های پیش از دبستان را شامل

می‌شود، کودک خردسال همزمان با تجربه گسترش دنیای اجتماعی خود، بیشتر از دوران طفولیت مورد چالش قرار می‌گیرد. او برای

سازگاری با این چالش، نیاز به استفاده از رفتار هدفمند و فعال دارد. هیچ زمانی کودک بیشتر از اواخر این دوره مشتاق یادگیری

نیست. دوران کودکی دوم (۶ سالگی تا بلوغ یا ابتدای نوجوانی) که اواسط و اواخر کودکی محسوب می‌شود، تقریباً با سال‌های اول

مدرسه ابتدایی متقارن است (بیابانگرد، ۱۹۳۱: ۱) معمولاً کودک در این سن با تمامی رسانه‌های سمعی و بصری آشنا شده، دلبستگی

و ارجحیتی قوی در مورد برنامه‌های تلویزیونی پیدا می‌کند. او که تا پیش از این، ارتباط بین صحنه‌های فیلم را در نمی‌یافت و فیلم را به صورت یک توالی از رویدادهای نامرتب درک می‌کرد، در ۷ سالگی دچار یک دگرگونی کیفیتی شده و توانایی درک نظم منطقی و داستان فیلم را به دست می‌آورد (فدائی، ۱۹۳۱: ۴۹) منظور از کودک در پژوهش حاضر، مخاطبانی هستند که طبق این تعریف، دوران دوم کودکی خود را می‌گذرانند، یعنی سنین شش تا یازده الی دوازده سالگی. طبق نظریه‌ی رشد – شناختی ژان پیاژه، کودک بین ۶ تا ۸ سالگی وارد مرحله‌ی عملیات عینی می‌شود. در این زمان عملیات ذهنی که نیاز به انعطاف‌پذیری و درک مفهوم بازگشت‌پذیری یا برگشت‌پذیری (reversibility) تحقق می‌پذیرد. یعنی کودک می‌فهمد که می‌توان اشیاء و رویدادها را بیش از یک منظر تحلیل کرد. این مقدمات کودک را به توانایی نگهداری ذهنی رهنمون می‌شود. (ماسهن، کیگهان، هوسه‌تون و ۱۹۸۱: ۹۱۱-۹۱۵) یکی دیگر از خصوصیات این مرحله ردیف‌بندی (seriation) است. کودکان این دوره می‌توانند اشیاء را براساس خصوصیتی کمی مانند وزن یا اندازه ردیف کنند. افزون بر این، آن‌ها درک می‌کنند که بین خصوصیات اشیاء روابط معینی وجود دارد. (کرین، ۱۷۸-۱۶۸)

۶-۲. نوجوان

پایان دوران کودکی را دوران نوجوانی می‌نامند که به اعتقاد کارشناسان و روانشناسان حادث‌ترین، حساس‌ترین و بحرانی‌ترین دوران زندگی است. نوجوان دچار بحران هویت، تحیر و سرگستگی شده، همواره در حال جنب و جوش و التهاب است. (فوالدی، ۱۹۷۳: ۱۷) در این دوره که از سنین یازده الی دوازده سالگی آغاز می‌شود، نوجوان خود را از امور ملموس رها کرده و واقعیت‌ها را در مجموعه‌ای از تغییر شکل‌های ممکن در نظر می‌گیرد. ساخت‌های ذهنی جدید که در سازمان روانی نوجوان بنا می‌شود، معرف "منطق انتزاعی" است. تفکر انتزاعی قادر است بین دو یا چند طبقه یا دسته از اشیاء یا مفاهیم، تمام ترکیب‌ها و رابطه‌های ممکن را برقرار سازد. پیدایش این توانایی ذهنی در گسترش و تحکیم قدرت تفکر اهمیتی اساسی دارد. (لطف آبادی، ۱۹۸۱: ۸۱)

طبق تعریف اریکسون، نوجوان سعی می‌کند بفهمد چه کسی است و در زندگی خود به کدام سو می‌رود. او نیاز دارد راه‌های مختلف را کشف کرده تا به یک هویت سالم دست یابد. در صورتی که نوجوان به حد کافی نقش‌های مختلف را کشف نکند، نمی‌تواند مسیر مثبتی از آینده خود را رقم بزند و ممکن است درباره‌ی هویت خود آشفته بماند. (بیابانگرد، ۱۹۳۱: ۱۱۶) هم‌چنین طبق سومین مرحله از مراحل رشد – شناختی پیاژه، که از حدود ۱۲ سالگی آغاز گشته و تا بزرگسالی ادامه می‌یابد، فرد برای حل مسایل به راهبردهای متنوع تر و استدلال‌های منعطف‌تر مجهز می‌گردد. او مسیرهای ممکن و وقایع احتمالی را به صورت نظام‌مند ارزیابی کرده، امن‌ترین،

کوتاه‌ترین و سریع‌ترین راه را انتخاب می‌نماید. به‌طور خلاصه می‌توان این‌طور اظهار داشت که با رسیدن به این مرحله قابلیت تفکر نظام‌دار و تا حدی مجرد و نظری شکل می‌گیرد. (ماسن، کیگهان، هوسپتون و کهانجر، 1981: 914-911).

۳-۶. ادبیات کودک

ادبیات کودک، انواع و اقسام مختلفی دارد که در زیرگروه‌های ادبیات شفاهی و ادبیات مکتوب قرار می‌گیرد. ادبیات شفاهی، اعم از لالایی‌ها، استوره‌ها، حکایت‌ها، قصه‌های پریان و قصه‌های حماسی است که دهان به دهان، از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند. نوع دیگر از ادبیات کودکان، ادبیات مکتوب است که این نوع با به‌وجود آمدن صنعت چاپ و پیشرفت آن در جوامع شکل گرفت.

۴-۶. داستان کودک

داستان یکی از گونه‌های ادبیات است که به‌وسیله آن می‌توان به کودکان مفاهیم را آموخت، زیرا فطرت کودک با داستان ارتباط برقرار می‌کند و خیال کودک با خیال موجود در داستان به هم پیوند می‌خورد. کودک به راحتی می‌تواند با شخصیت‌های داستان همذات‌پنداری کند و خودش را به جای شخصیت‌ها قرار دهد. داستان از لحاظ تربیتی نیز می‌تواند بر کودکان تأثیر بگذارد.

۵-۶. قصص قرآن

بخش وسیعی از قرآن کریم - یک چهارم - را قصه‌ها تشکیل می‌دهند و می‌توان گفت که تمامی جنبه‌های هدایت نیز در آن آمده است. بدیهی است که قرآن به‌عنوان یک دعوت دینی از هر وسیله بیانی؛ از جمله قصه استفاده می‌کند و قصه پیش از هر چیزی یک وسیله ابلاغ و پایدار کردن دعوت است (سید قطب، ۱۳۹۵: ص ۱۹۹). بنابراین آن‌چه در قصه اهمیت دارد، اصل هدایت است و اطلاع از اخبار گذشتگان و پیامبران در درجه‌ی دوم قرار می‌گیرد. در قصص قرآن، نمود بارزی از تاریخ واقعی بشر نهفته است.

۷-۶. بازنویسی

بازنویسی یکی از شیوه‌های مفید آشنا کردن کودکان و نوجوانان و پیوند دادن آن‌ها با آموزه‌های کهن است. در فرهنگ سخن ذیل واژه بازنویسی آمده است: بازنویسی در معنای دوباره نوشتن و از نو تحریر کردن است و در اصطلاح ادبی بازنویسی یعنی نوشتن دوباره مطلب یا داستانی که به زبان کهن، بیگانه یا در قالب شعر باشد، با حذف قسمت‌هایی از آن و اضافه کردن قسمت‌هایی دیگر به آن با بیانی ساده را بازنویسی می‌گویند. بازنویسی داستان‌های کهن نیز بخشی از ادبیات معاصر را به خود اختصاص داده است. جعفر پاپور بازنویسی را این‌گونه تعریف می‌کند: بازنویسی یعنی به زبان امروز درآوردن متون کهن، به‌طوری‌که کهنگی زبان اثر کهن گرفته شود

(پاپور، ۱۳۸۰: ص ۵۰) فروغ جمالی بر این اعتقاد است که بازنویسی از ادبیات کهن برای کودکان و نوجوانان، روشی است برای فراهم کردن یا خلق و آفرینش آثار ادبی برای کودکان و نوجوان با استفاده از متون کهن، به‌طوری‌که ارکان هویتی یا موضوعی اثر پیشین در اثر جدید حفظ شود و در این روش اثر کهن برای کودک مناسب‌سازی می‌شود. مناسب‌سازی می‌تواند شامل زبان و یا هر یک از عناصر ساختاری اثر کهن باشد. اسدالله شکرانه در کتاب خود بازنویسی را این‌گونه تعریف می‌کند: تغییر زبان در بازنویسی مهم است برای این که خواننده بتواند متن را بفهمد باید زبان کهن به زبان امروزی تبدیل شود. بازنویس مجاز نیست در مضمون و محتوای متن اصلی تغییر یا تحریفی ایجاد کند. اما در متن و پیام‌های فرعی ایجاد تغییرات جزئی و مختصر بال مانع است، در هر صورت پیام اصلی و ساختار متن باید حفظ شود. در متن بازنویسی شده توجه به زبان و بیان و اصول نگارش ادبی مناسب با میراث کهن و جدید باید رعایت شود و بازنویسی باید به‌گونه‌ای باشد که کنجکاوی خواننده را برای شناخت متن اصلی و کهن ایجاد کند. (شکرانه، ۷۳۹۲: ص ۵۹). صدیقه هاشم نسب نیز در کتاب خود بازنویسی را این‌گونه تعریف کرده است: بازنوشتن و بازگویی، اثری است که در عین حفظ ویژگی‌های اثر اصلی بدون تغییر و دخل و تصرف در آن تنها زبان را ساده‌تر و آن را متناسب با توان مخاطب و خواننده بیان کرده است. (هاشم نسب، ۷۳: ص ۴۶).

۶- ۸. مخاطب‌شناسی

مخاطب در لغت به معنی طرف خطاب، طرف صحبت، روبروی سخن گوینده و کسی است که دیگری با او سخن می‌گوید (عمید، ۱۳۵۷: ۹). حال این سوال پیش می‌آید که مخاطب یک اثر کیست؟ به گفته چالستری مخاطب می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

۱- خواننده‌ی مورد نظر مؤلف (خواننده‌ی ضمنی)؛ ۲. خواننده‌ای که عملاً اثر را می‌خواند (خواننده حقیقی)؛ ۳. منتقد.

موضوع مخاطب‌شناسی و رعایت مقتضای حال از مهمترین و در عین حال از پیچیده‌ترین مباحث ادبی است، تا آن‌جا که بسیاری از مباحث نقد و نظریه‌های نوین ادبی بر محور آن می‌چرخد، اما تاکنون در حوزه‌ی ادب پارسی و حتی عربی آن‌گونه که شایسته و بایسته است، کاویده نشده است و علت آن شاید دشواری و لغزان بودن مرزها، ناشی از دو عامل اصلی متن و مخاطب است. از طرفی مخاطبان وضعیت و حال‌های بسیار متفاوت و متغیری دارند و تشخیص و تمیز حال مخاطب در آثار ادبی به آسانی میسر نیست.

۷. واژه‌های کلیدی (متفاوت از واژه‌های مندرج در عنوان طرح):

ادبیات کودک و نوجوان، داستان دینی، قصه‌های قرآن، مخاطب‌شناسی

۸. نقاط تمرکز تحقیق (موضوعی، مکانی، زمانی):

قلمرو مکانی: کشور ایران

قلمرو زمانی: دوره معاصر (۱۳۸۰-۱۳۹۹)

قلمرو موضوعی: ادبیات و داستان کودک و نوجوان با تکیه بر داستان‌های تألیف‌شده به زبان فارسی. درواقع منابع تحقیق آثار تألیفی ادبیات کودک و نوجوان است.

افزون بر این ادبیات و داستان کودک را از منظر ارتباط با متون دیگر میتوان به سه دسته ۱. تألیف؛ ۲. اقتباس؛ و ۳. ترجمه تقسیم‌بندی کرد. قلمرو پژوهش حاضر متعلق به دسته نخست و دوم است.

۹. روش شناسی پژوهش:

۹-۱. روش تحقیق:

[توصیفی ■] [تحلیلی ■] [کمی □] [کیفی □]

توضیح:

۹-۲. شیوه گردآوری اطلاعات:

کتابخانه‌ای ■ مشاهده □ مصاحبه □ پرسشنامه □

سایر □ لطفاً ذکر شود.

۹-۳. فنون توصیف داده‌ها (آمار توصیفی):

۹-۴. فنون تحلیل داده‌ها (آمار استنباطی):

۹-۵. جامعه آماری: (این تحقیق با بررسی یا مطالعه یا مشاهده چه اسناد، مدارک، افراد یا اشیایی اجرا می‌شود؟)
کتاب‌هایی که برای مخاطب کودک در موضوع قصص قرآن به زبان فارسی تألیف شد.

۹-۶. نمونه‌گیری: تمام شماری می‌شود □ انجام نمی‌گیرد ■ انجام می‌گیرد □
نمونه‌گیری به روش با حجم یا تعداد نمونه انجام می‌پذیرد.

۱۰. سازماندهی پژوهش (فصل‌بندی):

این پژوهش چهار فصل دارد:

فصل اول: کلیات و معرفی طرح

در این فصل مفاهیم مرتبط با موضوع این پژوهش مورد توجه و بررسی قرار می‌گیرد.

فصل دوم: مفاهیم و تعاریف

فصل سوم: معرفی نمونه‌ها (۳۰ داستان درموضوع قصه‌های قرآن)

فصل سوم: بررسی و تحلیل نمونه‌ها

در این فصل ۳۰ نمونه از داستان‌های مربوط به قصه‌های قرآن انتخاب و بررسی می‌شود. (از سال ۱۳۸۰ - ۱۳۹۹)

فصل چهارم: نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

۱۱. حجم کمی (تقریبی) گزارش نهایی: صفحه ۳۰۰ کلمه‌ای

۴۵۰۰۰ - ۶۰۰۰۰ کلمه

۱۲. نتایج قابل انتظار از طرح:

۴. تهیه آیین‌نامه، دستورالعمل یا استاندارد ☐

۵. تدوین طرح جامع ☐

۶. سایر موارد ذکر شود:

۱. رفع مشکل اصلی دستگاه متبوع ☐

۲. فراهم آوردن دانش فنی کاربردی ☒

۳. تهیه سند راهبردی ☐

۱۳. مهم ترین منابع و مأخذ فارسی و خارجی:

ردیف	نام خانوادگی، نام	عنوان کتاب یا مقاله	مترجم	عنوان فصلنامه	محل نشر	ناشر	سال انتشار
۱	امامی، نصرالله	مبانی و روش های نقد ادبی			تهران	جامی	۱۳۸۹
۲	باهنر، ناصر	آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی			تهران	نشر بین الملل	۱۳۸۷
۳	باهنر، ناصر	تعلیم و تربیت و دنیای ناشناخته دینی کودکان		اسلام و پژوهش های تربیتی	تهران		۱۳۸۶
۴	البستانی، محمود	اسلام و الفن			بیروت	دارالمعارف	۱۹۹۲
۵	پاپور، جعفر	روش های بازنویسی و بازآفرینی و پرداخت در آثار ادبی		کتاب ماه کودک و نوجوان	تهران		۱۳۸۰
۶	پرینگل، میاکلمر	نیازهای کودکان (دورنمای فردی)	نیره ایجادی و جواد شافعی مقدم			بی نا	۱۳۸۶
۷	پناهی آذر، امیر	ادریس (ع)			تهران	خانه هنر	۱۳۸۶
۸	پناهی آذر، امیر	هود (ع)			تهران	خانه هنر	۱۳۸۶
۹	جعفر قلیان، طاهره	ادبیات کودکان			مرودشت	دانشگاه پیام نور	۱۳۸۲
۱۰	حکیمی، محمود و کاموس، مهدی	مبانی ادبیات کودک و نوجوان			تهران	آرون	۱۳۸۶

۱	حجوانی، مهدی	بررسی تحلیل سیر نقد ادبیات کودکان و نوجوانان در ایران با نگاهی آسیب‌شناسانه به نقد	مطالعات ادبیات کودک	تهران	۱۳۸۹
۲	خسرونژاد، مرتضی	دیگرخوانی‌های ناگزیر در رویکردهای نقد و نظریه به ادبیات کودکان		تهران	۱۳۸۷
۳	خیبری، بتول	کشتی نوح		مشهد	۱۳۷۹
۴	خیبری، بتول	یونس در شکم نهنگ		مشهد	۱۳۷۹
۵	داد، سیما	فرهنگ اصطلاحات عربی		تهران	۱۳۸۵
۶	رفیعی، سیدعلی محمد	گستره تخیل در آفرینش دینی برای کودک و نوجوان	ماه	تهران	۱۳۸۷
۷	زیتونی، لطیف	معجم مصطلحات نقد الروایه		بیروت	۲۰۰۲
۸	سدید، پروانه	ابراهیم بت شکن		مشهد	۱۳۸۸
۹	سیدآبادی، علی اصغر	ادبیات کودک و رویکردهای جدید به دین	پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان	تهران	۱۳۸۲
۱۰	شعاری‌نژاد، علی اکبر	نظریه‌های رشد در روانشناسی رشد و تکامل انسان		مشهد	۱۳۸۱

۱	شکرانه، اسدالله	درآمدی بر بازنویسی و بازآفرینی				تهران	پرورش فکری	۱۳۹۲	کانون
۲	عارفی، منیژه	اصحاب فیل				تهران	جهان پویا	۱۳۸۹	
۳	عارفی، منیژه	اصحاب کهف				تهران	جهان پویا	۱۳۸۹	
۴	العیسوی، عبدالرحمن	مشکلات الطفوله و المراهقه				بیروت	دارالعلوم العربی	۱۹۹۳	
۵	فتاحی، حسین	اسحاق (ع)				تهران	قدیانی	۱۳۸۱	
۶	فتاحی، حسین	الیاس (ع)				تهران	قدیانی	۱۳۸۱	
۷	قدسی پور، محسن	آفرینش فرشتگان				قم	مهیا کیش	۱۳۸۹	
۸	کارل، الکسیس	انسان موجود ناشناخته	پرویز دبیری			اصفهان	افست	بی تا	
۹	کریمی، عبدالعظیم	مراحل شکل گیری اخلاق در کودک				تهران	عابد	۱۳۸۸	
۱۰	محمدی، محمد	ادبیات کودک یا ادبیات برای کودک				تهران	آرمان	۱۳۸۴	
۱۱	مستور، مصطفی	مبانی داستان کوتاه				تهران	مرکز	۱۳۷۹	
۱۲	ملامحمدی، مجید	حضرت موسی (ع)				مشهد	عروج اندیشه	۱۳۸۷	
۱۳	ملامحمدی، مجید	حضرت نوح (ع)				مشهد	عروج اندیشه	۱۳۸۷	

۳۴	مهدوی آزادینی، رمضان	تربیت دینری در عصر ارتباهرات، فرصت یرا تحدیرد	مقرا الت برگزیده در همایش تقویت دینی در جامعه ما			۱۳۸۸
۳۵	قطامی، یوسف	نمو الطفل المعرفی اللغوی			الأهلیه للنشر و التوزیع	أردن ۲۰۰۰
۳۶	نجیب، احمد	قصه ایوب			کانون پرورش فکری	تهران ۱۳۸۴
۳۷	نجیب، احمد	المضمون فی کتب الاطفال			دارالفکر العربی	القاهره ۱۹۹۱
۳۸		ادب الاطفال علم و فن			دارالفکر العربی	القاهره ۱۹۹۱
۳۹	نجم، یوسف	فنُّ القصه			دار صادر	بیروت ۱۹۹۶
۴۰	نورتون، دونا	شناخت ادبیات کودکان: گونه‌ها و کاربردها از روزن چشم کودک	منصوره راعی و دیگران		قلمرو	تهران ۱۳۸۲
۴۱	هاشم نسب، صدیقه	کودکان و ادبیات رسمی ایران			سروش	تهران ۱۳۷۱
۴۲	وکیل، مسعود	انس با قرآن کریم			مدرسه	تهران ۱۳۸۲
۴۳	هجری محسن	جای خالی خیال دینی	کتاب ماه			تهران ۱۳۷۶

١٩٩٧	دار النهضة مصر للطباعة و نشر	القاهرة				النقد الأدبي الحديث	هلال، محمد غنيمى	٤٤
١٩٩٤	دار المعارف	القاهرة				داراسات فى نقد الروايه	وادی، طه	٤٥
2010				British Journal of Religiou s Educatio n		The Academic Study of Religions and Integrative Religious Education in Europe	Alberts, W	٤٦
2012				British Journal of of Educatio nal Studies		European Religious Education and European Civil Religion	Gearon, L	٤٧

۱۴. هزینه‌های پرسنلی*:

ردیف	نام و نام خانوادگی	مسئولیت در طرح و نوع همکاری	سطح تحصیلات	رشته تخصصی	ساعات کار در ماه	مدت همکاری	مبلغ پرداختی در ماه	هزینه
۱	هاجر خاتون قدمی جویباری	مجری طرح	دکتر	الهیات (علوم قرآن و حدیث)	۱۶۰	۵ ماه	۵۰۰۰۰۰۰ ریال	۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال
۲	آمنه ساعدی	همکار محتوای ادبی	دکتر	ادبیات فارسی	۸۰	۵ ماه	۲۲۰۰۰۰۰ ریال	۱۱۰۰۰۰۰۰ ریال
۳	فهیمة شاداب مهر	همکار روانشناس کودک	دکتر	روانشناسی کودک	۵۰	۵ ماه	۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال	۷۵۰۰۰۰۰۰ ریال
۴	مهسا اکبری	همکار مخاطب شناسی	دکتر	فلسفه تعلیم و تربیت			۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال	۷۵۰۰۰۰۰۰ ریال
							جمع هزینه	۴۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال

*براساس ضوابط آئین‌نامه‌های پژوهشی

۱۵. سایر هزینه‌ها (تهیه منابع، چاپ و انتشار، مسافرت و...):

ردیف	شرح	هزینه	ردیف	شرح	هزینه
۱	خرید کتاب	۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال	۵		
۲	پرینت و چاپ مقالات و کتاب و ..	۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال	۶		
۳	هزینه های مصرفی	۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال	۷		
۴			۸		
				مبلغ کل هزینه‌های اجرای طرح	۵۳۰۰۰۰۰۰۰

